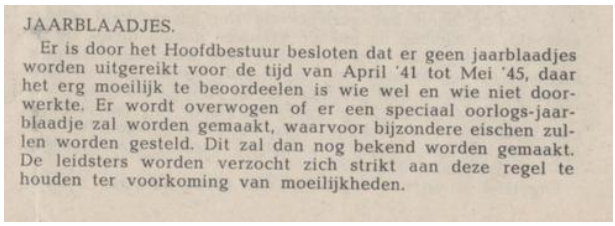
Oorlogsblaadje

Kabouters, padvindsters en pionier(ster)s konden voor en na de oorlog voor ieder jaar dat ze lid waren, een jaarblaadje krijgen. Omdat Scouting een groot deel van de oorlog verboden was, werd er een speciaal *Oorlogsblaadje* (oranje jaarblaadje) uitgereikt, bedoeld voor padvindsters die tijdens de oorlog hun padvindsterscontacten hebben warm gehouden. Dit ondanks het risico dat dit met zich meebracht door het verbod door de bezetter.

JAARBLAADJES.

Er is door het Hoofdbestuur besloten dat er geen jaarblaadjes worden uitgereikt voor de tijd van April '41 tot Mei '45, daar het erg moeilijk te beoordeelen is wie wel en wie niet doorwerkte. Er wordt overwogen of er een speciaal oorlogs-jaarblaadje zal worden gemaakt, waarvoor bijzondere eischen zullen worden gesteld. Dit zal dan nog bekend worden gemaakt. De leidsters worden verzocht zich strikt aan deze regel te houden ter voorkoming van moeilijkheden.

Van 29 september tot 8 oktober 1946 bracht Lady Baden-Powell een bezoek aan Nederland en reisde het hele land door. Op verschillende plekken werd ze ontvangen door de padvindsters, bekeek hun activiteiten en sprak de menigte toe. Ze stond regelmatig stil bij de inzet van de padvindsters tijdens de oorlog en deelde oorlogsblaadjes uit.

Direct na aankomst had Olave Baden Powell een ontmoeting met padvindsters uit voormalig Nederlands-Indië. De pioniers van de stormvogels, die in kamp Karees ondergronds doorgingen met hun activiteiten, boden een zelfgemaakte zitmat aan. Era Kayser, die in Kamp Brastagi padvindster was bij de SKOTH groep, schrijft in haar dagboek dat ze bij het bezoek van Lady Baden-Powell was en een onderscheiding heeft gekregen vanwege het doorzetten van de padvinderij in het kamp. Ze was gekleed in 'oorlogs' uniform met alle zelfgemaakte onderscheidingen en insignes.

Indische padvindsters die tijdens de Japansche bezetting in het interneeringskamp clandestien een padvindstersgroep vormden, zijn met hun leidster op Schiphol bijeengekomen om Lady B. P. te verwelkomen en haar een eigengemaakte mat met hun totems aan te bieden. *Foto A. Windig*

Na een bezoek aan Amsterdam reisde ze via Hilversum naar Utrecht waar ze op 30 september werd ontvangen op het Domplein. In Hilversum reikte ze vijf Oranjeblaadjes uit. In Utrecht sprak ze de aanwezige kabouters en padvindsters toe en reikte 15 Oorlogsblaadjes uit aan padvindsters die tijdens de oorlog lid waren. Een dag later bracht ze een bezoek aan Prinses Juliana op Paleis Soestdijk en had een ontmoeting met een groot aantal kabouters en padvindsters. Kabouter prinses Beatrix was hierbij aanwezig. Eén van de leidsters kreeg van Lady Baden-Powell een Oorlogsblaadje uitgereikt. 's Middags bracht ze een bezoek aan paleis het Loo en had een ontmoeting met Koningin Wilhelmina.

Via onder andere Zwolle, Meppel en Assen gaat ze naar Groningen en van daar via Emmen en Hengelo naar Arnhem. In Arnhem wordt Lady Baden Powell ontvangen in Sonsbeek.

Daar krijgt districtscommissaresse Mies Geuse een oorlogsblaadje opgespeld. Ook bij het bezoek aan Eindhoven, Breda en Bergen op Zoom eerde ze op die manier padvindsters die trouw bleven aan hun belofte.

Op 5 oktober 1946 was voor de Zeeuwse padvindsters de grote dag. Onder grote belangstelling verzamelden zich ruim tweeduizend padvindsters uit de hele provincie op de Markt in Middelburg. De plechtigheid begon met het hijsen van de Nederlandse, de Engelse en de padvindstersvlag, waarna het Internationale Padvindsterslied werd gezongen. In haar functie van Chief Guide hield Lady Baden Powell een korte toespraak waarin ze de vriendschap van padvindsters uit andere landen overbracht. Na een vertaling in het Nederlands volgden drie cheers. Daarna speldde gewestelijk commissaris mevrouw Everwijn-Behage de Lady een Oorlogsklaverblaadje op.

In Rotterdam kregen een onder andere een aantal padvindsters, die opgepakt werden toen ze illegaal denkdag vierden, een oorlogsblaadje. Een paar dagen later, op 7 oktober 1946, deelde Lady Baden Powell op het Binnenhof ook een aantal Oorlogsblaadjes aan verschillende padvindsters uit. **Mieke Steensma** krijgt hier van Lady Baden Powell een oorlogsblaadje. Voor de oorlog was ze padvindster en in de oorlog hielp ze haar joodse medepadvindster en vriendin Jetje Carla Mogendorff tijdens het onderduiken. Ze werd opgepakt voor joden hulp en kwam onder andere in kamp Ravensbrück terecht. Toen ze op Denkdag, 22 februari 1945, onderweg was, had ze veel houvast aan de gedachte dat wereldwijd padvindsters aan elkaar dachten. Ze heeft in het kamp waar ze terecht komt een discussie met een oud padvindster over de waarde van Scouting. Dit verhaal is eind 1946 opgenomen in de Schalmei, het leidstersblad van het NPG.

WEEST PARAAT

MAANDBLAD

REDACTIE EN ADMINISTRATIE HET NATIONAAL HOOFDKWARTIER VAN „DE NEDERLANDSCHE PADVINDERS" ZEESTRAAT 78 — S-GRAVENHAGE

JRG. 29 · No. 1 · OCT. 1946

Lady Baden Powell brengt three cheers uit op Mieke Steensma uit Gouda, die het oorlogsblaadje uit de handen van de Chief-Guide ontving. — Een opname gemaakt op het Binnenhof te Den Haag, 7 October 1946.

Tussen haakjes, in alle toespraken die ze hier in het land heeft gehouden en nog houdt, vertelt Lady Baden Powell over de Hollandse padvindsters en hun buitengewoon gedrag gedurende de oorlog en de rol die ze vaak speelden in de ondergrondse actie! Mijn pet neem ik af voor jullie - zusjes!

Tijdens haar reizen over de wereld vertelde Lady Baden-Powell over de padvindsters in Nederland, zoals blijkt uit een verslag van een padvindster uit Nieuw Zeeland.

Het toekennen van de blaadjes kon op aanvraag en groepen en padvindsters moesten zelf besluiten of ze er recht op hadden. In 1947 werd hier nog een keer aandacht aan besteed in het blad *De Schalmei, officieel orgaan voor besturen en leidsters van het Nederlandsche Padvindstersgilde*.

Er is een misverstand ontstaan in verband met de oranje jaarblaadjes. Deze waren bedoeld voor leidsters en meisjes, die gedurende de oorlog haar padvindsterscontacten hebben vastgehouden, ondanks het risico, welke dat t.o.v. de Duitschers met zich meebracht. Zij waren dus niet domweg bedoeld voor hen, die vóór de oorlog padvindster waren en direct na de oorlog weer zijn begonnen. Iedere padvindster en leidster zal dus zelf moeten beoordeelen, of zij recht heeft op dit oranje blaadje, of niet.

Ook in Nederlands-Indië konden padvindsters voor de oorlog jaarblaadjes krijgen. In de kampen, waar groepen illegaal samenkwamen, maakten ze zelf hun insignes en onderscheidingen. Uit Kamp Brastagi op Sumatra zijn jaarblaadjes van kabouters en padvindsters bewaard gebleven.

den padvindsters. Ook in Hiversum werd op het sportveld aan de Schuttersweg een interessant programma ten aanschouwe van de Chief Guide afgewerkt. Behalve de plaatselijke vrouwelijke padvinderij nam ook de afdeling Baarn hieraan deel. Lady Baden Powell reikte aan enkele leidsters, die gedurende de oorlog hebben doorgewerkt aan de padvinderij, een insigne uit. Later op de middag vertrok zij naar Utrecht.

Hilversum 30 september

Na het hijschen der vlaggen en het zingen der padvindersliederen, hield Lady Baden Powell een korte toespraak, waarin zij haar vreugde uitsprak over hetgeen zij tot nu tot in Nederland had gezien. Zij bracht de groeten over van andere padvindsters „all over the world". Vervolgens verliet zij het podium om met een aantal harer volgelingen de z.g. oorlogsjarenblaadjes uit te reiken en de opgestelde afdeelingen te inspecteeren.

Utrecht 30 september

Des middags sprak de chief guide de padvindsters, die een klaverblad op het gazon voor het paleis hadden gevormd, toe. Tot slot begaf Lady Baden Powell, na het uitreiken van een Oranje Jaarblaadje aan een van de leidsters, zich per auto naar Harderwijk om vandaar naar Het Loo te rijden, waar zij door H.M. de Koningin ontvangen werd. Na het

Soestdijk 1 oktober

Hierna vond het uitreiken van het oranje-klaverblaadje plaats aan die padvindsters die zich gedurende de bezettingsjaren onderscheiden hebben. Als symbool voor het gedrag tijdens den oorlog werd de districtscommissaresse gedecoreerd. Met het zingen van de Engelsche en Nederlandsche volksliederen werd de plechtigheid gesloten.

Arnhem 4 oktober

de Philips harmonie haar medewerking zal verleenen, zal Lady Baden Powell persoonlijk aan de daarvoor in aanmerking komende padvindersters en padvinders „oorlogsjaar-blaadjes" uitreiken, een onderscheidingsteeken voor diegenen die de beweging gedurende den oorlogstijd trouw bleven en na de bevrijding onmiddellijk meehielpen aan haar wederopbouw. Daar Lady Ba-

Eindhoven 5 oktober

lands volgden drie *cheers*. Daarna speldde gewestelijk commissaris mevrouw Everwijn-Behage de Lady een onderscheiding op, het zogenaamde Oorlogsklaverblaadje. Deze onderscheiding werd naderhand ook uitgereikt aan padvinders die tijdens de oorlog – ondanks het feit dat de beweging verboden was – hadden doorgewerkt.

Middelburg 5 oktober

een receptie was gehouden. In Breda vonden een officieele ontvangst ten stadhuize en een defilé plaats, waarna, evenals in Bergen op Zoom, insignes werden uitgereikt aan padvindsters en padvinders, die tijdens de oorlogsjaren aan het verzet hadden deelgenomen. In Rotterdam ar-

Bergen op Zoom 5 oktober
Breda 6 oktober

missen. Vervolgens heeft zij op den Schiedamschesingel de vlaggenparade bijgewoond, waaraan duizenden padvindsters en padvinders hebben deelgenomen, waarna zij aan districtscommissaresse, dr. A Gysen, Guido M. Dorrenboom-van Putten, Oehoe A. van Zanten en de assistent-pioniers-leidster C. v. d. Dussen oranje-speldjes heeft uitgereikt, een symbolische handeling, waarin uitdrukking wordt gegeven aan de waardeering voor het voortzetten van het werk, ondanks het verbod van den bezetter en arrestatie door Duitsch-gezinde politie. Vervolgens is zij op het stad-

Rotterdam 6 oktober

Hierna had nog een korte plechtigheid plaats. Lady Baden Powell heeft nl. aan Mieke Steensma uit Gouda, padvindster-leidster, het eerste oorlogsjaarblad uitgereikt, een onderscheiding, welke slechts verleend wordt aan padvindsters, die zich tijdens den oorlog op bijzondere wijze hebben gedragen. Aan Mieke Steensma viel de eer te beurt deze onderscheiding in ontvangst te nemen voor haar kranige houding in verschillende gevangenissen en concentratiekampen.

Den Haag 7 oktober

Meer informatie

De schalmei; officieel orgaan voor besturen en leidsters van het Nederlandsche Meisjesgilde, jrg 17, 1945-1946, no. 4, 1946 » 1946-02 - Pag. 3 | Delpher
De schalmei; officieel orgaan voor besturen en leidsters van het Nederlandsche Meisjesgilde, jrg 17, 1946, no. 12, 1946 » 1946-10 - Pag. 2 | Delpher
De padvindster, jrg 18, 1946, no. 13, 15-11-1946 » 15 nov 1946 - Pag. 7 | Delpher
De schalmei; officieel orgaan voor besturen en leidsters van het Nederlandsche Meisjesgilde, jrg 18, 1947, no. 2, 1947 » 1947-02 - Pag. 3 | Delpher
De padvindster, jrg 21, 1949, no. 5, 15-05-1949 » 15 mei 1949 - Pag. 5 | Delpher
Weest paraat; officiëel orgaan van de Nederlandsche Padvinders, jrg 29, 1946-1947, no. 1, 1946 » 1946-10 - Pag. 5 | Delpher
Foto: Lady Baden-Powell in Bussum en Eindhoven, archief Scoutingmuseum Baarn

Middelburg 01_inhoud3/04 Hoog bezoek, Lady Baden Powell in Middelburg (hkwalcheren.nl)
Hilversum De Nederlander » 01 okt 1946 - Art. 4 | Delpher
Arnhem Arnhemsche courant » 05 okt 1946 - Art. 6 | Delpher
Soestdijk De Nederlander » 02 okt 1946 - Art. 12 | Delpher, De Zaanlander » 02 okt 1946 - Art. 39 | Delpher
Utrecht Aaltensche courant » 04 okt 1946 - Art. 9 | Delpher Utrechtsch Nieuwsblad, 1946-10-01; p. 1 (Het Utrechts Archief) ALG-DIS-BOEK-Vincent-Meys-Zwervend-langs-het-Spoor-1979.pdf
Bergen op Zoom en Breda Het Parool » 07 okt 1946 - Art. 103 | Delpher
Den Haag Weest paraat; officiëel orgaan van de Nederlandsche Padvinders, jrg 29, 1946-1947, no. 1, 1946 » 1946-10 - Pag. 5 | Delpher
Eindhoven Eindhovensch dagblad » 20 sep 1946 - Art. 40 | Delpher
Rotterdam Algemeen Dagblad » 08 okt 1946 - Art. 17 | Delpher
Den Haag Algemeen Handelsblad » 08 okt 1946 - Art. 24 | Delpher

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op http://vrijheid.scouting.nl voor meer informatie en alle andere verhalen.